

המאגר הלאומי לשעת חינוך

יחידת לימוד בנושא:
תמונת עתיד
מומלץ לכיתות: י'-י"ב

מינהל חברה ונוער
אגף תכנים, תוכניות הכשרה והשתלמויות
מה"ד חמ"ד

אגף תכנים, תוכניות, הכשרה
והשתלמויות

חמד
בית חינוך כמשכחה

משרד החינוך

ציר: לקראת בגרות בעולם משתנה

תמונת עתיד

יחידה מומלצת לכיתות י'-י"ב

"שמאמין בחי העולמים וזורע" (תוספות לשבת לא ע"א, ד"ה אמונת)

אגף תכנים, תוכניות, הכשרה
והשתלמויות

משרד החינוך

מבוא למורה

נושא היחידה: תמונת עתיד

שיעור 3

ערכים

- אהבת דעת וחדוות למידה
- כיבוד ערכי המורשת והתרבות במדינת ישראל
- כבוד האדם והמשפחה
- מחויבות למדינת ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית
- צדק חברתי וערכות הדדית

שיעור 2

מיומנויות

קוגניטיביות: אוריינות שפתית, חשיבה ביקורתית, חשיבה יצירתית, אוריינות דיגיטלית

תוך אישיות: מודעות עצמית

בין אישיות: מודעות חברתית, התנהלות חברתית

שיעור 1

ידע

היחידה עוסקת בחשיבות שבעיצוב תמונת עתיד כחלק מההכנה ליציאה ממסגרת בית הספר לחיים ומתייחסת לחשיבותה של תמונת עתיד, לתהליך עיצובה ולהתמודדות עם אתגרים ועם חסמים שבדרך למימושה. היחידה משתלבת בתוכנית "מכינה לחיים" לכיתות י"א-י"ב.

היחידה כוללת שלושה שיעורים, כל שיעור מותאם ל-45 דקות.

- שיעור 1** – תמונת עתיד – מי צריך את זה בכלל?
- שיעור 2** – יוצאים לדרך – בונים תמונת עתיד
- שיעור 3** – מחשבים מסלול מחדש

פרקטיקות

1. דיון דילמה
2. חיבור נושאים אקטואליים לחומר הנלמד
3. ביצועי הבנה
4. פיתוח נקודות מבט מגוונות
5. הכרת השונה
6. עידוד מעורבות חברתית
7. תרגילי עמדות

שיעור 1

פתיחה

מהי תמונת עתיד?
מי בכלל צריך תמונת עתיד? במה חשיבותה?

נציג את הסרטון כשאין תמונת עתיד (קצרים, 0:58 דקות).

גוף –
מהלך

סיום

שאלות לדיון

- מה דעתכם על ההתנהלות של הדמויות בסרטון?
- לדעתכם, מה גרם למצב המתואר בסרטון?
- מהי תמונת עתיד לדעתכם? שתפו את תשובותיכם בענן מילים כדוגמת wordclouds.

שיעור 1

אגף תכנים, תוכניות, הכשרה
והשתלמויות

משרד החינוך

פתיחה

גוף –
מהלך

סיום

בשיעור זה נבחן את חשיבותה של תמונת העתיד ואת הערך הטמון בעיצובה להמשך ההתפתחות האישית של התלמידים לאחר שיסיימו את חוק לימודיהם.

עיינו בקטע מדבריו של הרב יהושע ויצמן, מתוך השיעור "מחויבות למסגרת והצבת חזון".

שאלות לדיון במליאה

- בחרו במשפט מהקטע שדיבר אליכם במיוחד. הסבירו.
 - שתפו במקרים שבהם הצבתם לעצמכם מטרות והן ניווטו אתכם כמו תוכנת GPS.
 - לדעתכם, האם הצבת חזון עשויה לקדם אתכם? כיצד?
 - קראו את השיר של שלומית כהן אסיף – גובה החלום.
- איזו מחשבה הוסיפה לכם קריאת השיר? איך זה מתקשר לעיצוב תמונת עתיד אישית?

בניית החזון אינה עוסקת במסגרות, אלא בתוכן – מה אני רוצה מהחיים שלי? לאן אני רוצה להוביל אותם?
כאשר אדם בונה לעצמו חזון, הוא בוחן את עצמו ואת העולם ואת היחסים ביניהם – למה העולם זקוק? איפה
אני נמצא ביחס לכך?

בצורה כזו כל החיים מכוונים אל הרצון העומד בבסיס החזון.
משלו משל, למה הדבר דומה? למכשיר GPS. אדם רוצה להגיע למקום מסוים, והוא מזין במכשיר את יעד
הנסיעה. אם הוא סוטה מהמסלול, המכשיר "מחשב מסלול מחדש" ומחזיר אותו אל הדרך הנכונה. המכשיר
אינו נותן לאדם מנוחה עד שיחזור אל הדרך. כאשר יש לאדם חזון – הוא יודע מהו היעד, וכשהוא סוטה
מהדרך, החזון מעורר אותו לשוב אל הדרך, אל היעד.
באין חזון – ייפרע עם.

אי אפשר להגיע אל היעד אם אין יעד. בלי חזון אין מנגנון שאחראי לקשור את כל חלקי החיים לכיוון אחד.
החזון הוא ביטוי לרצונו של האדם.

מעובד מתוך השיעור "מחויבות למסגרת והצבת חזון", הרב יהושע ויצמן, ישיבת מעלות

גובה החלום / שלומית כהן-אסיף

פרפר בן יום
שאל פרפר בן יומיים:
"עד איזה גובה
עפות הכנפיים?"

ענה פרפר בן יומיים
לפרפר בין יום:
"גובה הכנפיים
הוא גובה החלום"

אגף תכנים, תוכניות, הכשרה
והשתלמויות

משרד החינוך

שיעור 1

בשיעור זה עמדנו על חשיבותה של תמונת עתיד להתפתחות האישית. נסכם בדיון בדבר הצורך להחזיק בתמונת העתיד למרות הנטייה האנושית לשקוע בענייני היומיום.

האזינו לשיר נתן גושן – באתי לחלום

מילים

פתיחה

גוף –
מהלך

סיום

שאלות לדיון ולסיכום השיעור

- מה מפריע לדובר בשיר לחלום?
- האם אתם מכירים מצבים דומים מחייכם? שתפו.
- לדעתכם, למה חשוב לאחוז בחלומות למרות הקושי?
- איך לדעתכם אפשר לאחוז בחלומות למרות הגורמים המפריעים?
- כיצד כתיבת תמונת עתיד יכולה לסייע בהקשר הזה?

שיעור 2

אגף תכנים, תוכניות, הכשרה
והשתלמויות

פתיחה

גוף –
מהלך

סיום

איך בונים תמונת עתיד? ממה היא מורכבת?

בדף שלפניכם, כתבו תמונת עתיד אישית. התייחסו לתחומי חיים שונים – עבודה, משפחה, קהילה ופנאי.

למנחה: אפשר להשתמש במתודה של דמיון מודרך לכתיבת תמונת העתיד האישית (לדוגמה: בפעילות של מט"ח – בניית תמונת עתיד).

שאלות לדיון

- תארו את התהליך שעברתם בעת הכתיבה – תחושות, מחשבות, תובנות ועוד.
- האם חוויתם קושי בכתיבת תמונת העתיד שלכם? הסבירו.
- האם הפתעתם את עצמכם במשהו שכתבתם? שתפו.
- אילו פרטים מופיעים בקטגוריות השונות בתמונת העתיד שלכם?

קהילה

עבודה

פנאי

משפחה

אגף תכנים, תוכניות, הכשרה
והשתלמויות

משרד החינוך

שיעור 2

נתבונן בתמונות העתיד האישיות ונבחן את התאמתן לתלמידים – לערכים המובילים אותם, לתכונות ולכישורים שלהם ולתחומי העניין שלהם.

בזוגות:

1. מלאו את כרטיס המשימה האישית.
2. מלאו את הכרטיס, הפעם בהתייחסות לבן הזוג שלכם.
3. הוסיפו לכרטיס המשימה האישית את הדברים שבן הזוג כתב עליכם.

פתיחה

גוף –
מהלך

סיום

שאלות לדיון במליאה

- מה היה לכם הכי קל למלא בכרטיס האישי? מה היה הכי קשה? מהי הסיבה לכך לדעתכם?
- האם משהו שכתבו עליכם הפתיע אתכם? הסבירו.
- האם אתם מסכימים עם מה שנכתב עליכם? הסבירו.
- כיצד השיחה עם בן הזוג סייעה לכם לדייק את תמונת העתיד שלכם?
- האם אימצתם רעיונות מתמונת העתיד שלו? שתפו.
- האם הדברים שמופיעים בכרטיס הסופי (שכולל את מה שאתם כתבתם ואת מה שכתב עליכם בן הזוג) באים לידי ביטוי בתמונת העתיד שכתבתם? שתפו כיצד.

תחומי עניין
ותחביבים שלי

הערכים שחשובים לי
בחיים

הכישורים, היכולות
והחוזקות שבי

תחומי עניין
ותחביבים שלך

הערכים שמובילים
אותך בחיים

הכישורים, היכולות
והחוזקות שבך

שיעור 2

אגף תכנים, תוכניות, הכשרה
והשתלמויות

פתיחה

בשיעור זה, התחלנו לכתוב את תמונת העתיד בהתייחסות אישית ובהתייחסות לקהילה. התייחסנו לרכיביה השונים במטרה ליצור תמונה רחבה, רבת גוונים ואפשרויות.

מה ומי יכולים לסייע לכם בפיתוח תמונת העתיד שלכם ובשכלולה?
חשבו על מקורות השראה מתאימים. שתפו.

גוף –
מהלך

סיום

משימה לסיכום: התלמידים ייצרו לוח השראה לתמונת העתיד שלהם כך שיוכלו לראות אותה תדיר, לשנות בה ולהוסיף לה מחשבות, רעיונות ותובנות כמו גם משימות ותוכניות לקידום מימושה.

למנחה: אפשר ליצור לוח פיזי לתלייה בחדר או ליצור לוח השראה דיגיטלי באמצעות הכלים המקוונים [padlet](#) או [jamboard](#).

אגף תכנים, תוכניות, הכשרה
והשתלמויות

משרד החינוך

שיעור 3

בשיעור זה, נתייחס למיומנויות הנדרשות לעיצוב מתמשך של תמונת העתיד לאורך זמן – הצלחות, שינויים, עיכובים, קשיים ועוד. נדגיש את הצורך בהתמדה בחתירה למימוש תמונת העתיד.

קראו את דברי הרב קוק, מתוך הספר "אורות הקודש".

פתיחה

גוף –
מהלך

סיום

שאלות לדיון

- מהי לדעתכם כוונתו של הרב קוק בדבריו אלה?
- מהם הרווחים המתקבלים מחתירה לצמיחה ולהתפתחות אישית?
- מהם המחירים שעשויים להיות לכך?
- כיצד, לדעתכם, אפשר להתמודד עם המחירים שבדרך למימוש תמונת העתיד שלכם או עם אכזבות ועיכובים במימושה?
- מי או מה יכולים לסייע לכם בקידום תמונת העתיד שלכם?

מי שאין נפשו משוטטת במרחבים, מי שאינו דורש את אור האמת והטוב בכל לבבו, איננו סובל הריסות רוחניות, אבל אין לו גם כן בנינים עצמיים. הוא חוסה בצלם של הבניינים הטבעיים, כמו השפנים שהסלעים הם מחסה להם. אבל האדם, מי שנשמת אדם בקרבו נשמתו לא תוכל לחסות כי אם בבניינים שהוא בונה בעמלו הרוחני, שאיננו פוסק תמיד עבודתו הזריזה.

הרב קוק, "אורות הקודש", ב, שיד

שיעור 3

פתיחה

נבחן דרכים להתמודדות עם קשיים ועם אתגרים בתהליך למימוש התוכניות האישיות ותמונת העתיד.

נצפה בסרטון כישלונות מפורסמים.

גוף –
מהלך

סיום

שאלות לדיון

- על פי הסרטון, באילו חסמים ואתגרים אתם עלולים להיתקל במימוש תמונת העתיד?
- אילו כלים העניקו לכם הבית ובית הספר להתמודדות עם חסמים אלה? שתפו.
- **כִּי שֶׁבַע יְפֹול צִדִּיק וְקָם** (משלי כד, טז) – מה לדעתכם יאפשר לכם להתמודד היטב עם כישלונות ולהמשיך לחתור למימוש תמונת העתיד שעיצבתם על אף הקשיים?
- במילה אחת – מה לקחתם מהסרטון?

אגף תכנים, תוכניות, הכשרה
והשתלמויות

משרד החינוך

שיעור 3

צידה לדרך למימוש תמונת העתיד

- מה התחדש לכם בפעילות?
- אילו מחשבות או שאלות התעוררו בכם?
- מה עוד הייתם רוצים לדעת בנושא?

פתיחה

גוף –
מהלך

סיום

שאלות לסיכום

- במילה אחת – מה אנחנו צריכים כדי לממש את תמונת העתיד שלנו? (אפשר להשתמש בכלי דיגיטלי כדוגמת [wordclouds](#) לשיתוף בתשובות).
- כל אחד יבחר במילים המשמעותיות בעיניו שאותן ירצה להוסיף ללוח ההשראה לתמונת העתיד שלו.
- לסיום, נקרא את הסיפור [האוצר שמתחת לגשר](#). אילו מחשבות נוספות הסיפור מעלה ביחס לתמונת העתיד ולמימושה?

אגף תכנים, תוכניות, הכשרה
והשתלמויות

משרד החינוך

מיומנויות הבוגר 2030

כותרות	#	סוג המיומנויות
מיומנויות קוגניטיביות	1	אוריינות שפתית
	2	אוריינות מתמטית
	3	אוריינות מדעית
	4	חשיבה ביקורתית
	5	חשיבה יצירתית
	6	אוריינות דיגיטלית
מיומנויות תוך אישיות	7	מודעות עצמית
	8	הכוונה עצמית
מיומנויות בין אישיות	9	מודעות חברתית
	10	התנהלות חברתית
	11	אוריינות גלובלית
מיומנויות גופניות	12	אוריינות גופנית ובריאותית

ערכים

אגף תכנים, תוכניות, הכשרה
והשתלמויות

ערכים	פירוט
אהבת דעת וחדוות למידה	1. עידוד סקרנות ועניין 2. שאיפה למצוינות ולמיצוי יכולות 3. מחשבה עצמאית ויחמה
מחויבות לערכי מדינת ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית	1. הכרת ערכים יהודיים ודמוקרטיים ומחויבות להם 2. כיבוד סמלי המדינה ושמירת החוק 3. שירות משמעותי 4. השתתפות בתהליכים דמוקרטיים בחברה
כיבוד ערכי המורשת והתרבות במדינת ישראל	1. מחויבות לערכי המורשת והתרבות הייחודיים לכל קבוצה 2. הכרה מכבדת של תרבויות ושל מורשות שונות במדינה
כבוד האדם והמשפחה	1. כבוד לאדם, לזכויותיו, לתרבותו, להשקפותיו ולחירויות היסוד 2. שמירה על קדושת החיים 3. כיבוד ההורים והמעגל המשפחתי
צדק חברתי וערכי הדדיות	1. סולידריות ועזרה לזולת 2. מעורבות חברתית ואזרחית 3. מחויבות לטבע וקידום צדק סביבתי

אגף תכנים, תוכניות, הכשרה
והשתלמויות

חמד
בית חינוך כמשפחה

משרד החינוך

סרטים

